24/12/2018

Το Αστέρι του Ναού της Γεννήσεως στη Βηθλεέμ

/ Επικαιρότητα

Η Γέννηση του Χριστού καθορίστηκε να εορτάζεται στις 25 Δεκεμβρίου κατά τη διάρκεια του 4ου αιώνα αντί της 6ης Ιανουαρίου που εορταζόταν αρχικά. Αυτό έγινε δεκτό αρχικά πρώτα στα έθιμα της εκκλησίας της Ρώμης και μετά στην εκκλησία της Κωνσταντινούπολης.Παρά την αρχική αντίδραση, στους αιώνες που ακολούθησαν όλες οι χριστιανικές κοινότητες με εξαίρεση την εκκλησία της Αρμενίας, υιοθέτησαν την ημερομηνία της 25ης Δεκεμβρίου.
Η εκκλησία της Παλαιστίνης έμεινε πιστή στην ημερομηνία της 6ης Ιανουαρίου μέχρι την εποχή του Ιουστινιανού (527-565)

Το σπήλαιο της Βηθλεέμ

Την ημέρα της Γεννήσεως του Χριστού, (τέλος 4ου αιώνα) μέσα στο ναό της Βηθλεέμ μπορούσε κανείς να παρακολουθήσει μια ωραιότατη τελετή, που ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή, λόγω του μεγάλου αριθμού των συμμετεχόντων αλλά και της εξαιρετικής διακόσμησης του ναού με πολύχρωμα παραπετάσματα, πολύτιμα λειτουργικά αντικείμενα και πλήθος κεριών. Ήδη από το 2ο αιώνα, όπως μνημονεύει ο μάρτυρας Ιουστίνος, το σπήλαιο της Γεννήσεως αποτελούσε τον πιο φημισμένο Άγιο Τόπο. Ακριβώς πάνω από το σπήλαιο ο Μέγας Κωνσταντίνος οικοδόμησε οκταγωνικό ναό που καταστράφηκε κατά τη διάρκεια της ανταρσίας των Σαμαρειτών(529), ανακατασκευάστηκε από τον Ιουστινιανό, μόνο που ο νέος ναός ήταν βασιλική μεγάλη, με πλούσια ψηφιδωτή διακόσμηση. Από το κλιμακοστάσιο στα βόρεια του ναού μπορούσε κανείς να εισέλθει στο σπήλαιο, οι χώροι του οποίου μετασκευάστηκαν πολλές φορές μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Το υπέδαφος της βασιλικής, όπως και σήμερα, αποτελούνταν από ένα πολύπλοκο σύνολο χώρων, σε κάθε μέρος από τους οποίους η φαντασία των ευσεβών επισκεπτών τοποθετούσε κάποιο από τα γεγονότα της Γέννησης. Ο ακριβής τόπος όπου έγινε ο τοκετός της Θεοτόκου, θεωρήθηκε ότι βρισκόταν στη βόρεια πλευρά του σπηλαίου μέσα σε μια κόγχη όπου αργότερα χτίστηκε ένα θυσιαστήριο και πάνω του τοποθετήθηκε εικόνα με το άστρο της Βηθλεέμ. Λίγο πιο κάτω αναγνωρίστηκε η θέση της φάτνης του Ιησού. Αυτή αποτελούσε το κύριο λείψανο του ναού: ήταν μια λάρνακα από άργιλο, τοποθετημένη πάνω στο βράχο και έφερνε μαρμάρινη επένδυση. Ήδη στα χρόνια του Αγίου Ιερωνύμου (4ος αιώνας)

είχε αντικατασταθεί από ένα πιο πολύτιμο κιβωτίδιο με ασημένια και χρυσή επένδυση. Σύμφωνα με την παράδοση η αρχική φάτνη είχε μεταφερθεί στον ναό της Santa Maria Maggiore της Ρώμης, αλλά οι επισκέπτες εξακολουθούσαν να πιστεύουν ότι το λείψανο της φάτνης βρισκόταν μέσα στη μαρμάρινη επένδυση.
Ο Ιωάννης Φωκάς στα μέσα του 12ου αιώνα περιγράφει τη φάτνη ως ένα ορθογώνιο κιβώτιο, μέρος του οποίου μπορούσε κανείς να δει μέσα από μικρή τρύπα. Δημιουργήθηκαν και άλλες παραδόσεις πού ήταν γνωστές ακόμα και σε ισλαμικούς πληθυσμούς της περιοχής, που τιμούσαν το γεγονός της Γέννησης, γνωστό από τη διήγηση του Κορανίου.

Το φρέαρ του άστρου

Κάτω από το Ιερό Βήμα της βασιλικής στα βόρεια του σπηλαίου της Γέννησης, υπήρχε μια στέρνα που ονομαζόταν το “φρέαρ του άστρου” . Μέσα σε εκείνο το νερό, από όπου σύμφωνα με την παράδοση είχε πάρει η Παναγιά για να πιεί, συνέβαινε ένα εξαιρετικό θαύμα: κάθε ευσεβής άνθρωπος, όταν κοίταζε προς τα κάτω, μπορούσε να δει το άστρο να περνάει από τη μια μεριά στην άλλη. Το οκταγωνικό πηγάδι που διατηρείται σήμερα στη νότιο πλευρά του ναού θεωρείται ότι αποτελεί την απόληξη του θαυματουργού εκείνου πηγαδιού.Στα πρώτα χρόνια υπήρχαν πολλά προσκυνήματα συνδεμένα με τη Γέννηση σε όλη τη Βηθλεέμ, όπως “ο κάμπος των ποιμένων” δηλαδή ο τόπος όπου του αναγγέλθηκε το χαρμόσυνο γεγονός.

Το “φρεάρ της Παναγίας” και το “σπήλαιο των Μάγων” εκεί όπου οι τρεις Μάγοι σταμάτησαν κατά την επιστροφή τους.
Στα μεταγενέστερα όμως χρόνια το προσκύνημα της Γεννήσεως συνδέθηκε αποκλειστικά με την ομώνυμη βασιλική.Τον 6ο αιώνα ο μοναχός Adammanus από την Ιρλανδία έγραφε: ” Πέρα από τον τοίχο” (δεν είναι σαφές αν εννοεί έξω από το ναό ή τα τείχη της πόλης) βρέθηκε ένα λίθος που θεωρούνταν ιερός γιατί πάνω σε αυτό η μαία Σαλώμη είχε ρίξει το νερό από το λουτρό του βρέφους. Από κει άρχισε να αναβλύζει μια πηγή καθαρή και διάφανη. Πέντε αιώνες αργότερα ένα ανώνυμο βυζαντινό κείμενο πιστοποιούσε ότι η μαία Σαλώμη δεν έχυσε το νερό αλλά το απέκρυψε στη δεξιά πλευρά του σπηλαίου, δηλαδή στο νοτιο μέρος κι από κει άρχισε να αναβλύζει ένα υπέροχο και θαυματουργό μύρο το οποίο η Μαρία Μαγδαληνή το χρησιμοποιούσε για να αλείψει τον Κύριο. Εκείνο το νερό, όπως πιστεύεται, προερχόταν από τη στέρνα που βρίσκεται μέχρι και σήμερα στη ΒΔ πλευρά του ναού. Στην περίοδο των Σταυροφορικής κυριαρχίας το υπέδαφος του ναού της Γεννήσεως φιλοξενούσε και τον τάφο των Αγίων Αθώων Παίδων που αποτελούσαν τα σημαντικότερα λείψανα αγίων στη Βηθλεέμ και είχαν εντοπιστεί έξω από την πόλη. Πιο περίεργη, ήταν η λατρεία, επίσης μέσα στο σπήλαιο, ενός τραπεζιού, πάνω στο οποίο, σύμφωνα με τις πηγές του 12ου αιώνα, η Παναγιά είχε γευματίσει με τους Μάγους.Οι προσκυνητές που κατέβαιναν στο σπήλαιο για να προσκυνήσουν, προσπαθούσαν να πάρουν μαζί τους κάποιο λίθινο κομμάτι του ή λίγη σκόνη για να τα χρησιμοποιήσουν σαν φυλαχτό, επίσης συνήθιζαν να πίνουν θαυματουργό νερό από το πηγάδι Άστρου.
Ένα άλλο σπήλαιο κοντά στο ναό, γνωστό ως σήμερα ως “σπήλαιο του γάλακτος” οφείλει την ονομασία του στο κατάλευκο ως γάλα χρώμα, όπως σημειώνει ο βυζαντινός ποιητής Περδίκης από την Έφεσο. Σύμφωνα με την παράδοση το σπήλαιο έγινε άσπρο, όταν έπεσε εκεί μια σταγόνα από το γάλα της Παναγιάς και, όπως πίστευαν, η λάσπη του ήταν θαυματουργή για τις μητέρες που δεν μπορούσαν να θηλάσουν. Για το λόγο αυτό το επισκέπτονταν και οι γυναίκες της μουσουλμανικής κοινότητας. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η Βηθλεέμ θεωρούνταν ιερή και από τους μουσουλμάνους. Άραβες συγγραφείς του 10ου αιώνα, όπως ο Άλ-Ισταχρή, πιστοποιούν ότι η πόλη φιλοξενούσε το λείψανο της χουρμαδιάς, η οποία σύμφωνα με το Κοράνι (κεφάλαιο ΙΘ΄) είχε θρέψει με τους καρπούς της την Παναγιά.

Στην εποχή του Μεγάλου Κωνσταντίνου, η μητέρα του, η Αγία Ελένη, το 327 μ.Χ. έχτισε μεγαλοπρεπή Ναό. Έχει σχήμα σταυρού και είναι ένα από τα σπουδαιότερα σωζόμενα μνημεία Βυζαντινής Αρχιτεκτονικής.

Κάτω ακριβώς από το Καθολικό του ναού βρίσκεται το Άγιο Σπήλαιο, διαστάσεων 12Χ4 και ύψους τριών μέτρων, στο οποίο μπαίνει κανείς αφού κατέβει τα 13 σκαλοπάτια που έχει.Το Άγιο Σπήλαιο φωτίζεται μόνο από καντήλια.
Στο σημείο που γεννήθηκε το Θείο Βρέφος υπάρχει ένα μεγάλο αστέρι από ασήμι και μάρμαρο, στο δάπεδο που γράφει με Λατινικούς χαρακτήρες
” ΕΝΤΑΥΘΑ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ ΕΓΕΝΝΗΘΗ Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ”.

Πάνω από το σημείο αυτό είναι η Αγία Τράπεζα των Ορθοδόξων. Σε άλλο σημείο του Σπηλαίου βρίσκεται η Αγία Φάτνη, που ανήκει στους Λατίνους.

Εκεί, κάθε χρόνο στις 25 Δεκεμβρίου γίνεται με συγκινητική μεγαλοπρέπεια ο γιορτασμός της γέννησης του Ιησού, με παρουσία επισήμων, του Πατριάρχη και πολλών πιστών.Σύμφωνα με την παράδοση οι Πέρσες κατακτητές το 614, σεβάστηκαν το Ναό της Γεννήσεως και δεν τον κατέστρεψαν, αναγνωρίζοντας τους 3 Πέρσες Μάγους, στο ψηφιδωτό που βρισκόταν στον δυτικό τοίχο του

Νάρθηκα, με την παράσταση της Γεννήσεως του Χριστού και της Προσκυνήσεως από των Μάγων.

Το Άγιο Σπήλαιο είναι σκαλισμένο στο φυσικό βράχο και είναι ο αυθεντικός τόπος της Γέννησης.
Ευτυχώς για εμάς τους Ορθόδοξους Χριστιανούς, το 1757 με διάταγμα του σουλτάνου Οσμάν του τρίτου, το Ελληνορθόδοξο Πατριαρχείο Ιεροσολύμων ανακτά πλήρως την δικαιοδοσία του Ναού και του Σπηλαίου.

Ο τόπος που γεννήθηκε ο Ιησούς ανήκει στους Έλληνες Ορθόδοξους. Ένα ασημένιο δεκατετράκτινο αστέρι που συμβολίζει το φωτεινό άστρο της γέννησης του Χριστού υποδεικνύει τη θέση που ενσαρκώθηκε ο Θείος λόγος. Απέναντι από τον τόπο της Γέννησης είναι η Αγία Φάτνη και σύμφωνα με την παράδοση , η αγία Ελένη βρήκε την αυθεντική πήλινη φάτνη την οποία αντικατέστησε με μια ασημένια .Αυτή η φάτνη μεταφέρθηκε στη βασιλική της Σάντα Μαρία Μαντζόρε στη Ρώμη και σωζόταν ως το 12ο αιώνα.Πλάι στη φάτνη βρίσκεται το προσκύνημα των μάγων και βορειοδυτικά του σπηλαίου υπάρχει μια δεξαμενή από όπου η Παρθένος άντλησε απ αυτήν νερό για να πλύνει το Θείου Βρέφος.